

fòrum

Peter A. Kraus

“Europa serà mediterrània o no serà.
L'eix de la política global en què ens
movem s'està desplaçant cap al sud”

Una conversa amb [Diana Riba](#)

Fotografia: Elisabeth Magre

**La UE es troba en un dels moments de major qüestionament intern des de la seva creació. El Brexit, l'auge dels populismes de dretes o les limitacions a l'hora de fer front a crisis com la dels refugiats han posat en entredit un actor que havia d'exercir de pol alternatiu a uns EUA més hostils des de l'ascens de Donald J. Trump (1946). Les enquestes preveuen un auge de l'euroescpticisme en les eleccions del 26 de maig, però, en aquesta complicada conjuntura, Peter A. Kraus (1960) i Diana Riba (1975) conversen sobre els reptes per redreçar la situació des de postures transformadores. Kraus és cate-
dràtic de ciència política i director de l'Institut d'Estudis Canadencs a la Augsburg Universität, expert en sociologia política, teoria democràtica, pluralisme cultural i integració europea, així com gran coneixedor de la realitat catalana. Al seu torn, Riba és pedagoga, fundadora de l'Associació Catalana pels Drets Civils un cop van empresonar el seu marit, Raül Romeva, i ara és candidata d'Ara Repúbliques a les eleccions europees. Ha treballat també en projectes internacionals, des de la Fundació Centre d'Inici-**

atives i Recerques Europees a la Mediterrània o el Fòrum Universal de les Cultures de Barcelona.

Roger Tugas > El CIS treia a la llum el gener que menys del 20% de la gent sabia quan serien les eleccions europees. Què evidència aquest fet?

Diana Riba > Una de les coses que ha passat des que es va fundar la UE és que no hem sabut trobar el vincle entre les institucions europees i el sentiment de ser ciutadà europeu amb les pròpies institucions. I aquest és el repte que se'ns planteja ara, com tornem a fer que el ciutadà torni a sentir-les útils, que hi tingui una connexió, i que els valors sobre els quals es va fundar la UE tinguin un sentit clar en el dia a dia de la nostra realitat propera. I això és difícil, perquè la UE està en una deriva més cap a l'Europa dels estats que cap a l'Europa dels valors, però és un objectiu per tots els que creiem que Europa forma part de la solució i no del problema. Com ho posem a l'agenda política? Donant-li més importància dins dels partits i dins del teixit associatiu, perquè hi ha dues Europes, la dels estats i la dels ciuta-

dans i entitats que sí que veuen que, si és forta en els valors en què es va constituir, guanyem una fortalesa.

Peter A. Kraus > Aquesta pregunta ho lliga tot. Per donar una altra dada, el nivell de participació més baix a les eleccions europees del 2014 va ser a Eslovàquia, on va ser del 13%, i es tracta d'un país que, vist amb sang freda, s'ha beneficiat molt de l'ingrés, però la gent passa olímpicament de la UE. A nivell de vida quotidiana, la UE ens afecta profundament i a molts nivells. Per mi mateix, amb una vida a cavall entre Alemanya i Catalunya, seria molt difícil sense ella, ara puc fer transferències i no pago *roaming*, per exemple. Ho tenim internalitzat, però de forma inconscient. La importància tècnica real no es tradueix en una importància política d'identificació i pertinença. I això és curiós, està fallant aquest esperit cívic. L'Europa dels ciutadans existeix com a projecte polític, però no com a projecte real. La capacitat de mobilitzar d'Europa és molt baixa, tenint en compte la capacitat de mobilitzar que tenen els antieuropeus, els populistes de dretes i altres forces. Aquest és el gran problema real que tenim, Europa és un projecte sense

Riba > Un dels reptes d'Europa és tornar a connectar amb els ciutadans. Si no ho fa, ens quedarem amb unes solucions molt d'estats i poc de la ciutadania

un subjecte col·lectiu que el pugui aguantar en temps de crisi.

Riba > Sí, s'està encaminant cap a la força dels estats, i no en el que ens pot aportar una Europa molt més solidària entre estats i més interdependents, i això ho percep la ciutadania. Un dels reptes d'Europa és tornar a connectar amb els ciutadans. Si no ho fa, ens quedarem amb unes solucions molt d'estats i poc de ciutadania.

Roger Tugas > L'Eurobaròmetre assenyala que només la meitat dels europeus creuen que és bo formar part de la UE, però, en la pregunta sobre si sortirien en un referèndum, molt pocs responen afirmativament. Es tracta d'una adhesió a la UE tàcita, però poc activa?

Kraus > Els darrers 20 anys hem vist que el que havia donat empenta al projecte, per dir-ho de forma tècnica i politològica, és un consens passiu dels europeus. La UE era més aviat un projecte tecnòcrata, de les elits polítiques i econòmiques, i anava prou bé. Feien el que volien i la gent ho acceptava perquè el cost era baix o imperceptible. Això, però, ha canvi-

at amb les successives ampliacions a l'Est, que han generat problemes de distribució que abans no existien o d'adhesió política, com en el cas del Brexit, que és una resposta a això. En el cas britànic, és interessant, ja que la sortida ha provocat anticossos proeuropeus i és el tema que domina tot el debat, no es parla d'altra cosa. I els que volen quedar-se ho desitgen amb una fe que no creia que fos possible, tot i que s'han despertat una mica tard...

Riba > Probablement perquè, quan es va fer el referèndum de sortida de la UE, es va fer des d'aquesta poca connexió amb el que significa Europa i des d'una decisió molt més en contra del projecte de UE que d'una alternativa en positiu. I això és el que s'han trobat i, si tornessin a fer el referèndum, no sabríem què sortiria.

Kraus > No ho sabem, és complicat, perquè a la gent no li agrada que els polítics li acabin dient què ha de votar. Com en el cas d'Irlanda, que van votar dues vegades perquè votessin bé [en referència al Tractat de Lisboa, que va requerir de dos referèndums perquè guanyés el sí]. Això si ho tornes a plantejar, et rebota, la gent

podria votar en contra per reclamar que es respectés la primera votació. Això no té reparació a curt termini, s'ha d'acceptar. És difícil articular un projecte efectiu per a tots perquè es tracta de ciutadans molt diferents. Si compares els ciutadans de Suècia, Portugal o Eslovàquia, hi ha moltes diferències, és molt complicat articular un projecte en què s'hi incloguin tots. S'hauria de plantejar més aviat de baix que des de dalt. I a falta d'aquest projecte, s'ha reforçat gairebé de forma perversa el pes de la part intergovernamental dels estats, que són els que ja manaven. Passa a nivell europeu el que passa a l'Estat espanyol, que, a l'hora de la veritat, veiem veritablement qui mana i això dificulta generar anticossos. Els que ofereixen un projecte que mobilitza la gent són els populistes, els que fan un discurs europeu antieuropeu són aquests. No tenim un projecte europeu que aspiri a ser hegemònic a nivell gramscian.

Riba > Tot i això, hem tingut problemàtiques els darrers anys com la migratòria que han afectat tots els ciutadans de la UE i això fa que els mateixos ciutadans demanin una resposta europea. No sé què passa-

rà a les properes eleccions, però més aviat veig que hi haurà mobilització, ja que hem patit crisis que afecten el nostre dia a dia i on la UE hi podria trobar una solució. No ha estat el cas amb la qüestió migratòria, però sí que tots hem vist que la podria donar. Per això, si votem i som actius, podem tendir a una UE que doni solucions en conflictes globals que tenim. No estem en un moment mundial d'individualització, sinó de globalització. I aquesta és una de les forces que podem tenir i que la gent pot veure, però els hem d'animar i oferir solucions. Ens trobem davant de projectes populistes i, com més polaritzats estiguem i més simplistes siguin les propostes de tots els partits, estem donant força perquè entrin al parlament i a la política europea. També altres notícies escandalitzen, com qui finança aquests partits populistes, com el fet que altres poders econòmics mundials incideixen perquè Europa tingui aquestes esclotxes...

Roger Tugàs > Les enquestes apunten que, per primer cop, els grups popular i socialista podrien no sumar majoria al Parlament Europeu, on hi arribaria la fragmentació que ja viuen altres institucions. Això dificulta l'edificació d'aquest projecte comú i compartit?

Kraus > L'entrada d'aquests projectes que hem anomenat és el resultat d'un fracàs col·lectiu dels grans grups cristiano-demòcrata i socialdemòcrata, que havien estat els arquitectes de la integració. No han estat capaços de fer el que tocava i, per ser molt cínic, fer com quan el PSOE i el PP s'han posat d'acord aquí per «l'interès nacional i la sobirania espanyola». Aquesta forma d'actuació, afortunadament, no és possible perquè la fragmentació, també dins les famílies polítiques —com en el

Kraus > Alemanya pontifica però també és molt reticent a sacrificar interessos nacionals pel bé de la redistribució europea que tots necessitem. L'euro és un projecte hegemònic alemany que ha perjudicat molt els països del sud

cas del primer ministre d'Hongria, Viktor Orbán, i els cristiano-demòcrates—, és molt més gran. Pesa més la diferència entre estats que l'adhesió ideològica, i això dona espai a aquesta mena d'anti-Europa que aconsegueix posar-se d'acord en un projecte negatiu, que sempre és més fàcil d'articular que un de positiu. És molt més difícil dir el que volem que no el que no volem, i dir el que volem seria trobar una alternativa al que està fent Emmanuel Macron, amb un èmfasi que trobo molt liberal i neoliberal que no portarà enlloc. Alemanya pontifica però també és molt reticent a sacrificar interessos nacionals pel bé de la redistribució europea que tots necessitem. L'euro és un projecte hegemònic alemany que ha perjudicat molt els països del sud, començant per Grècia, però tampoc a Itàlia o l'Estat espanyol no ha anat gens bé. El govern alemany això ho sap i no ho vol reconèixer pels problemes interns que té, ja que, si fan concessions al sud d'Europa, perden votants al si d'Alemanya. No hi ha una balança que permeti un equilibri de forces escalonat que sàpiga connectar el debat nacional-estatal, regional i global-europeu. Aquí hi ha

un buit molt important, és un tema que, com a expert polític, em fascina a nivell negatiu. Allò que va representar el moviment obrer, al principi del segle XX, almenys va poder fer un intent d'aturar la Primera Guerra Mundial. Tot i fracassar, va existir. Ara seria impossible, no hi ha un subjecte col·lectiu similar a nivell transnacional, per molta alterglobalització i Porto Alegre. És la gran fita d'aquest segle.

Riba > Tot i això, al Parlament Europeu també hi ha el grup Verd, que està creixent amb força, també al centre d'Europa, i després de les eleccions es veurà com aquest grup pot incidir realment i decantar. No només hem de mirar com creix l'extrema dreta, ja que els verds també creixen a costa de l'espai socialista que es va dissolent i perdent i veurem com incideix per trobar espais de diàleg amb aquests dos grups que per si sols no podran governar les institucions europees. I això pot ser una bona solució si li donem empenya. Quan ens preguntem quin és el nou moviment obrer, tot i que aquí no s'ha vist tant, és cert que hi ha un moviment molt gran cohesionat entorn problemàtiques de medi am-

bient a països de la UE on els estudiants es manifesten cada divendres. Aquesta pot ser una problemàtica transversal interessant per tornar a trobar punts d'entesa.

Kraus > Totalment, però el que em sobta és que aquest moviment que comentes, d'estudiants i també el moviment feminista, utilitzen Europa com a xarxa per difondre el seu discurs en un sentit positiu, però no hi ha una vocació europeïsta en ells. Potser perquè el donen per normal, els Verds no van dient que són proeuropeus perquè tothom ho sap, però falta trobar l'encaix encara. Fer entendre de forma natural que Europa no és només una font de recursos per fer projectes i que et donin una beca d'estudi, o que no només fa nosa perquè regula i reglamenta, sinó que també és una oportunitat històrica per afrontar els grans reptes del segle XXI. Si fracassa Europa, fracassem a nivell global també. La UE havia estat fins ara l'avantsala a trobar respostes col·lectives a problemes col·lectius que no es poden solucionar dins els marcs estatals. Jo no soc antieuropeu, al contrari, però soc escèptic de cara a l'experiència que hem viscut els darrers 20

Riba > No pot ser que hi hagi el Parlament per una banda, el Consell Europeu per una altra i no hi hagi espais de codecisió entre les dues institucions

anys. Escèptic, però amb l'optimisme de la voluntat que tenim tots els que som aquí.

Riba > Hem de trobar la manera de tornar a connectar amb els valors fundacionals d'Europa i no amb els que s'estan convertint ara. I el dia a dia del Parlament Europeu és això, la gent parla moltíssim amb gent dels diferents grups. Des de fa un any i mig sí que hi ha més tensió, però és un espai de trobada com no hi ha cap altra per parlar d'aquests temes que no són només dels estats, sinó també de la ciutadania. Al cap i a la fi, el Parlament Europeu està constituït per diputats a qui han votat els ciutadans i és un espai on tots aquests debats són fàcils de fer i de trobar-nos. Hi ha molta activitat i, per això, s'ha de reforçar. No pot ser que hi hagi el Parlament per una banda, el Consell Europeu per una altra i no hi hagi espais de codecisió entre les dues institucions. Cal espais en què el Parlament Europeu pugui incidir més en les decisions que s'estan prenent entre els estats.

Roger Tugas > El CIS també detecta que hi ha sis cops més persones que creuen que els partits de dretes

tenen més incidència en les institucions europees que els d'esquerres, també al Parlament Europeu. Està justificada aquesta percepció?

Kraus > És una percepció errònia, el Parlament Europeu no té aquest biaix. La UE té més aviat un biaix econòmic problemàtic neoliberal, hi estic d'acord, però aquest no li dona el Parlament, més aviat al contrari. Si hi ha hagut intents de controlar la desregulació que està generant Europa també com a institució s'han fet des del Parlament. Tot allò bo de la UE ha vingut d'aquí, que és el fòrum per donar resposta als dèficits democràtics i econòmics que té Europa, però la gent no acaba de veure clarament com funciona aquest entramat, perquè és complicat i està lluny de la nostra vida quotidiana. Quan va ser el darrer cop que vas encendre la televisió per veure un debat del Parlament català? Imagino que no fa massa...

Roger Tugas > Treballa d'això, així que no...

Kraus > Encara millor! I quan va ser el darrer cop que vas engegar-la per veure un debat europeu?

Kraus > La UE s'ha portat malament amb Catalunya després de l'1-0, és evident, però hauria estat encara pitjor sense la UE

Roger Tugas > Ni ho recordo.

Kraus > Això ens passa a tots. D'altra banda, he estat fa poc a Gal·les i un diputat del Plaid Cymru ens explicava que allí hi ha hagut un vot a favor del Brexit. Tot i això, el 80% dels votants d'aquest partit nacionalista estaven per la permanència del Regne Unit, i el vot negatiu ha vingut de sectors de miners, al sud de Gal·les, els mateixos sectors perjudicats per la integració de nous països d'Europa. La gent sí que sap una mica de què va la cosa. A mi em semblaria molt estrany que a Andalusia, per exemple, es produís un vot antieuropeu, perquè seria demencial de cara als propis interessos. En el cas dels andalusos, pel pes de les ajudes agràries i, en el cas dels nacionalistes gal·lesos, va ser per l'interès de protegir els interessos no estatals, els quals a Europa són molt residuals però sense la UE seria pitjor. La UE s'ha portat malament amb Catalunya després de l'1-0, és evident, però hauria estat encara pitjor sense la UE. Aquest és el dilema que hem d'entendre. Per resumir, hem de tenir una resposta realista pragmàtica, ja que el món on vivim és el que tenim i ens hem de moure aquí, però també

hem d'intentar reformar-lo i entendre que Europa no està feta de pedra i que es pot transformar.

Riba > Europa és vista per aquests pobles sense estat com una oportunitat per crear una diversitat dins d'Europa on tinguem més pes. En el cas català, és evident que mai hem mirat tant cap a Europa. Tot i que molts no hàgim vist una reacció clara i que això s'ha criticat clarament, Europa no és ràpida en les reaccions i és veritat que, després d'un any i mig, cada cop sentim més veus d'eurodiputats. No dels estats, però sí d'una Europa més dels ciutadans o parlamentaris de certes institucions. Per això, a Catalunya, les europees són importants, hem de treballar en totes les opcions que tenim i Europa és una d'elles. Hem de seguir sent-hi, fent feina de formigueta, i per fer veure que, per entrar a la UE, es demanen uns requeriments i valors molt estrictes als estats, però un cop en són membres, no hi ha cap mena de control del que fan amb aquests requeriments i valors. És un dels altres reptes de futur que tenim, com es fa aquest control de no-vulneració d'uns valors europeus en el si dels seus estats. Tot s'ha de treballar, no

només pel nostre territori, perquè els eurodiputats han de ser solidaris amb tot, però hi hem de ser. I cada cop es veu més aquest treball. I a Europa passa que, fa dues legislatures, treballaven conjuntament llistes tan diverses com la de Maria Badia (PSC), Raül Romeva (ICV), Ramon Tremosa (CiU) i Oriol Junqueras (ERC). Aquesta feina és important i a Europa es pot fer si hi ha voluntat.

Roger Tugàs > En un moment com l'actual, amb reptes a fora com el dels EUA, a dins com els governs d'Hongria o Itàlia, i fenòmens com els de la immigració, les reivindicacions de nacions com la catalana no es perceben com una problemàtica afegida més?

Kraus > Catalunya ha estat un cas típic de *bad timing*, de fer sortir el problema potser en la conjuntura històrica menys convenient que podia tocar. El projecte europeu estava fent aigües per tot arreu i, a sobre, ara els catalans. Això és massa! En aquest sentit, això no ha afavorit el procés català, fa 20 anys potser hauria estat diferent. D'altra banda, com deia la Diana, Europa també dona la possibilitat d'articular discursos i trobar ressonàncies que no trobaríem, però Europa també és molt hipòcrita. Els que hi manen estan utilitzant estàndards molt diferents segons què mirin a Turquia —que no entra per motius sobre drets cívics que em semblen perfectament raonables, per bé que els motius reals és que la dreta europea no vol que entri— o a l'Estat espanyol, que està perfectament confortable perquè sap que és un aliat important per mantenir tranquil el front del sud, que ja va tenir el sotrac grec. I ara Itàlia està en una situació molt precària, tot i que sí que té raó quan denuncia que no passava res quan Alemanya vulnerava el dèficit i, quan

Kraus > Europa també és molt hipòcrita. Els que hi manen estan utilitzant estàndards molt diferents segons què mirin a Turquia o a l'Estat espanyol, que està perfectament confortable perquè sap que és un aliat important per mantenir tranquil el front del sud

ara ella ho vol fer, la castiguen. Hi ha una sèrie de dobles discursos de cara als estats petits que potser es podrien aprofitar més pel fet que no parlem d'un bloc monolític. Això políticament és bo, hi ha més conflictes d'interessos que abans, hi ha més possibilitats d'articular coalicions diferents amb segons quines regions i partits, i això podria donar una mica més de sortida als interessos catalans que un context simplement estatalista com del que hem estat parlant. Hi ha més espais que es podrien apuntar que els que s'han intentat fins ara, que al cap i a la fi sempre eren París i Berlín. A l'hora de la veritat són els que manen, però aquest imperi franco-alemany és cada cop més alemany només i, per altra banda, els alemanys no poden manar sols.

Riba > Dues coses s'hi poden afegir. La primera és que, estant a la UE, podem mirar, entendre i conviure amb estats que han resolt conflictes similars al català d'una altra manera, com a Escòcia. Aquesta balança ens ajuda a explicar i trobar complicitats per veure que el que ha passat aquí no té raó de ser al si de la UE, on representa que els drets humans estan

garantits. Això és més fàcil estant dins de la UE, malgrat que tingui aquesta doble vara que és evident, depenent del moment polític. La segona és que, al principi, sí que es veia el cas català com un problema, però últimament, a les institucions europees, s'està parlant també del problema espanyol. Cada cop t'hi trobes més gent que et pregunta què fa l'Estat espanyol amb Catalunya, i no tant com abans, que et preguntaven què feia Catalunya. Demana més per la seva reacció i no tant per la voluntat de fer un referèndum. Canvia el discurs perquè no se sustenta l'ús de la força o el poder judicial al si de la UE.

Kraus > Està ben dit, i també es pot explicar de forma sistemàtica, en el sentit que, per una banda, hi ha la UE, amb tots els seus problemes, però per l'altra, el que ha generat també la UE és la dinàmica d'europeïtzació a molts nivells. De debat públic i social, dels Erasmus... S'han creat espais de comunicació de ressonància política europeïtzats que faciliten moltes coses. Això realment és bo. Si jo soc europeïsta és per això, no tant perquè m'agradi tant Jean Claude Juncker o Estras-

burg o la comitologia de Brussel·les, això són qüestions per a experts i tecnòcrates. El que sí que m'agrada és que ara vagis a Helsinki o on sigui, hi parlis d'una cosa del teu país, i se sàpiga, que hi hagi hagut una mena de xarxa que encara no funciona prou bé, però que almenys té alguns gèrmens potents. Penses en el Grup Verd o l'Aliança Lliure Europea i les possibilitats que dona aquest espai perquè la gent es trobi i articuli un discurs comú i això és positiu, al marge de tot el que no ens agrada. Hem de seguir fent coses com les que fem però més àmplies i palpables per a la gran massa de la població.

Roger Tugas > No és extrapolable, per tant, com a discurs europeu la visió del President Antonio Tajani conforme és tan perillosa una conferència de Puigdemont com una de Vox?

Kraus > Tajani és un personatge, per dir-ho d'alguna manera, lamentable. A banda d'això de Puigdemont i Vox, ha fet unes declaracions a la regió d'Ístria, com a president del Parlament Europeu, conforme aquesta regió ara croata és històricament

Riba > Cal que les regles del joc siguin les de les democràcies que garanteixen drets fonamentals individuals i col·lectius. Si has d'estar mirant amb el retrovisor si venen els que volen vulnerar tots els drets, no podem avançar

italiana i va provocar una polèmica espantosa. Tajani encara és més bèstia que Juncker quan et diu que ell, ex-president d'un país petit com Luxemburg, no vol una Europa de 85 regions. I alguns li pregunten: Per què no? Això és allò bo que té Europa, i és que, encara que hi hagi qui fa salvatjades, la gent les pot veure. Fan el ridícul.

Riba > I quan fan això, hi ha tot un parlament ple d'eurodiputats que li poden posar un mirall al davant i dir que s'ha acabat. Caldrà veure quan dura la lluita perquè es deixi de poder anar dient bestieses pel fet que es disposa del poder dels estats, ja que aquí darrere hi ha uns ciutadans que empenyen fort per fer les coses d'una altra manera. En tot cas, a part de les dues conferències esmentades, fa un any i mig el mateix Puigdemont, Junqueras i Romeva van anar a fer-hi una conferència. Després hi ha hagut també exposicions sobre el tema català que s'han prohibit o acceptat. Depèn del moment, de la situació política, de qui faci la truca... I això ho hem d'aturar tenint un Parlament Europeu fort cap a la banda dels valors fundacionals d'aquesta Europa.

Kraus > Sí, un Parlament on no només hi hagi gent com Tajani i companyia, aquest monopoli d'opinió és el que ha anat generant la coalició entre populars i socialdemòcrates en relació a la qüestió catalana. Cal que entri més gent com tu i altres veus que tallin aquest discurs, ja que Tajani no només fa això perquè sigui així, sinó perquè sap que ara hi ha eleccions a la presidència de la Comissió Europea amb un candidat com l'alemany Manfred Weber que no diu certes coses perquè vol que el votin els populars... Hi ha la *realpolitik* i hem d'intentar-la canviar. La realitat la tenim per canviar-la, no és constant i immodificable, sinó que es pot variar treballant com una formigueta.

Roger Tugas > Això implica tornar al vell lema del catalanisme conforme «*més Europa és menys Estat espanyol*», que avançar en la construcció europea com a projecte compartit implica frenar la capacitat de l'Estat de frenar Catalunya?

Riba > Personalment, m'he sentit sempre més còmoda amb les teories del bé comú, que com més de tot, millor. Que com més democràcia i

més relació forta i segura tinguem amb els nostres veïns, més fàcil serà que Catalunya pugui decidir què vol ser. Com més fort sigui tothom, aquí hi guanyem tots. El que sí que és veritat és que cal que les regles del joc siguin les de les democràcies fortes, les que garanteixen drets fonamentals individuals i col·lectius per poder avançar. Perquè, si has d'estar mirant amb el retrovisor si venen els que volen vulnerar tots els drets que tenim, no podem avançar, no podem mirar endavant. Però si hi ha una Europa que pressiona uns estats perquè siguin més conscients de les necessitats dels seus pobles, tindrem més Catalunya.

Kraus > Hi estic totalment d'acord, el poder no és un joc de suma zero. No és que, si jo guanyo, tu perds. Depèn de com fem el joc. Pot haver-hi lluites de poder que acabin amb més poder per les dues bandes. El que no s'ha entès prou bé a Catalunya és que una República catalana no ha de ser una catàstrofe per a l'Estat, podria ser una cosa positiva, podria activar potencialitats que té aquest país. I el mateix passa a nivell europeu, en el sentit que el pes que

Kraus > A Catalunya s'ha viscut del conte pujolista que érem el motor de l'Europa de les regions, però el que ha catalitzat el procés català és que la sortida regional no funcionava a Europa

pot haver guanyat Catalunya no ha anat a costa de l'Estat espanyol. Al contrari, des que hi ha hagut l'1-0, l'Estat ha estat més present en la diplomàcia europea. Josep Borrell té una feinada espectacular per donar veu al nacionalisme espanyol. També hem d'entendre que aquí s'ha viscut massa temps del conte pujolista que Catalunya era el motor de l'Europa de les regions, que tot anava molt bé i que Catalunya era una peça important, junt a Baden-Württemberg, la Llombardia i Alvèrnia-Roine-Alps... I hi ha dos àmbits en què Europa no ha funcionat bé, el Consell Econòmic i Social i l'Europa social, que ha fracassat, i també l'Europa de les regions. Això, com diem en alemany, és un gos mort, no hi vas ni a bordar perquè ningú t'escolta. I crec que el que ha catalitzat també el procés català és veure que la sortida regional no funcionava a Europa, que l'intent de fer aquest sandvitx entre l'Europa de les regions a baix i la UE a dalt, deixant els estats-nació enmig, no era tan fàcil, sinó al contrari. Els estats no són Santa Teresa de Calcuta i, en aquest sentit, el que toca és generar una dinàmica no de regions, sinó de república a nivell europeu, de república de repúbliques. Que doni

sortida a regions com Escòcia i Catalunya. El fet diferencial català és molt diferent al de Baviera, que també en té, però amb una articulació política diferent. Aquest muntatge tan bonic cristiano-demòcrata catòlic pujolista de l'Europa regional ha fallat. Ho hem d'admetre i mirar de buscar altres sortides.

Riba > Hem d'afrontar com una oportunitat quan dos milions de persones tenen una necessitat de decidir el seu futur, una oportunitat per a l'Estat espanyol i per a Europa. Ens en sortirem quan tothom hi guanyi. En els conflictes i necessitats socials en què vivim, cal buscar una sortida positiva per a tothom. No ho hem de mirar com una amenaça, com han fet fins ara, cal donar-li la volta i veure-ho com una oportunitat per créixer com a UE o com a Estat espanyol. Amb el fet migratori passa el mateix. Si només ens enfrontem a ell com un problema, no hi trobarem solucions. Fins que no li veiem una oportunitat, Europa no estarà tranquil·la amb aquesta acollida. Sinó, només hi ha confrontació, i la política no ha de ser-ho, la política és diàleg. I Europa és un bon espai, ja que està lluny dels conflictes físics i és un bon

lloc on buscar i trobar solucions. Com més hi siguem amb aquest discurs, més fàcil serà.

Roger Tugàs > Heu fet referència al problema migratori i al fracàs de l'Europa social. Per què els drets socials i civils estan en hores baixes a Europa?

Kraus > Hem de seguir treballant a nivell europeu, però el que també està clar és que no podem formular polítiques *one size fits all* [idèntiques per a tots]. En el problema migratori, l'amenaça es percep de forma radicalment diferent a un país com Alemanya, que se'n beneficia, o un com Bulgària, on hi ha una ansietat col·lectiva perquè han perdut població, amb tres milions de búlgars que han emigrat, una neurosi demogràfica. Quan a sobre els dius que, a més que ells han de marxar, els arriba gent de l'Àfrica, llavors flipen. No veuen com allò els pot resultar una jugada en què hi guanyi tothom. En aquest sentit, demanar a països pobres amb problemes estructurals diferents que els nostres que defensin el mateix em sembla poc productiu. I en el cas de l'Europa social, hauríem d'intentar arribar a uns mínims compartits per tothom a nivell de protecció, d'educació o formació, però deixant espais, que els països siguin capaços d'arribar-hi segons les seves possibilitats i capacitats, com deia Karl Marx, sobre el comunisme. Això no es pot dictar des de París, Berlín o Brussel·les, s'ha de fer *bottom-up* [de baix a dalt]. Un camp de refugiats a Grècia no serà mai com un camp de refugiats a Alemanya, perquè no tenen els mateixos recursos. O els donem recursos o els deixem fer a la seva, així de fàcil. Ha de venir des de baix i, mentre això no passi, el que podem fer és formular aquests mínims que compartim, a nivell de dret civil, social o cul-

Riba > Hauríem de ser molt crítics i fer veure a les institucions europees que calen reaccions més ràpides, perquè, si no, ja tens tres camps de refugiats a Grècia, milers de morts al Mediterrani i una crisi migratòria molt forta

tural, però que tothom s'ho faci per arribar-hi segons la seva fórmula.

Riba > L'altre repte és accelerar la rapidesa de les decisions. Quan tens una crisi com la migratòria a les portes, es veu venir molt abans a les institucions europees i s'ha de poder decidir abans. El que no pot ser és esperar tres anys i seguir parlant de quina solució cal donar al conflicte. Hauríem de ser molt crítics i fer-los veure que calen reaccions més ràpides, perquè, si no, ja tens tres camps de refugiats a Grècia, milers de morts al Mediterrani, una crisi migratòria molt forta... No es pren la decisió quan toca i, llavors, si els problemes s'enquisten, es fan més grans. El procediment de presa de decisions és d'una lentitud extrema, per aquesta complexitat enorme.

Kraus > No és el mateix regular les categories que cal anar seguint perquè un pernil de Parma sigui un pernil de Parma i un altre sigui un pernil serrà que no una crisi com la de Síria o la del Mediterrani. Això requereix una branca executiva europea que funcioni i no la tenim. En tots aquests moments de crisi real i aguda, la ministra d'extersiors europea, Federi-

ca Mogherini, que em sembla una senyora intel·ligent i responsable, ha tingut un protagonisme molt reduït, i no perquè no volgués, sinó perquè no ha tingut l'espai, no fa la política europea ella, ni ningú. Com a molt, entre Merkel i Macron i amb prou penes, ja que no es posen d'acord. En aquest sentit, caldria trobar les dues o tres àrees on aquesta capacitat de reacció hi ha de ser i centrar-hi els esforços, i passar d'altres coses on la UE ens diu què hem de fer o no. Soc professor universitari i la voluntat reguladora que ens arriba de les institucions europees la patim i ens sembla excessiva. La paperassa que he de fer per fer projectes europeus i Erasmus la feia millor abans, amb el model alemany, quan fèiem menys papers i sortia tan bé com ara. Hi ha un desequilibri entre el que realment es fa i el que es podria fer millor. A voltes, allà on Europa hauria de ser no hi és i, en canvi, està allà on la gent podria perfectament passar d'Europa. Aquest és el problema que tenim.

Roger Tugas > La Comissió Europea ha intentat recentment crear impostos propis, ja que el pressupost de la UE és de l'entorn de l'1% del PIB,

però els estats ho han impedit. És això un problema?

Kraus > L'1% no és real, ja que europeïtzem polítiques sovint sense que calgui pressupost. La política econòmica que s'està aplicant a tots els països, encara que no va lligada a un pressupost, té un impacte econòmic brutal. No és un pressupost que es pot mesurar en termes del que es gestiona des de la Comissió, és un pressupost que passa pel pes polític que té Europa en la presa de decisions dels estats i de les regions.

Riba > Tot i això, és veritat que tots els pressupostos, a nivell de UE i arreu, tendeixen cada cop més a temes armamentístics i cada cop menys a qüestions socials. Cal treballar-hi fort, ja que, un cop més, van encarats a qüestions econòmiques i grans lobbys, més que a temes lligats als valors fundacionals de la UE. I tenim reptes molt importants, com el mediambiental o l'alimentari. Quants anys trigarem a tenir un problema en aquest àmbit a nivell europeu? No en queden molts. Què estem fent a nivell europeu en aquest àmbit? Si el pressupost va cap a una altra banda, veurem com acaba xocant.

Riba > Encara es percep la UE com un lloc on anar a reclamar quan es tenen unes necessitats i, des d'aquest punt de vista, no passes a tenir una identitat europea, sinó que ets un català que reps, no un que participa d'un projecte compartit

Roger Tugas > A nivell de crear una ciutadania europea, que no hauria de costar molts recursos, queda molt de marge per avançar també. A Catalunya, el CEO assenyala que la identificació amb la UE és molt baixa. Com s'explica, després de tants anys d'integració?

Riba > Veiem Europa com un espai de rebre, a molts territoris no es veu com un espai on donar, influir o formar-ne part i crear xarxes. Mentre això passi, serà molt difícil. Programes com l'Erasmus per anar teixint relacions entre estudiants o al camp econòmic hi ajuden. Però encara es percep la UE com un lloc on anar a reclamar quan es tenen unes necessitats i, des d'aquest punt de vista, no passes a tenir una identitat europea, sinó que ets un català que reps o un italià que reps. Cal fer-ho al revés. Formes part d'un col·lectiu i t'hi sents quan comences a donar. Això passa amb tot. Si ets pare d'una escola i l'únic que fas és portar-hi els fills i marxar, no te'n sents part. Ho fas quan t'hi poses i t'hi impliques en el dia a dia. Hem de fer entendre als ciutadans que cal formar part de la UE, i això vol dir incidir-hi amb les votacions,

per exemple. Cal veure també, ara que es parla de referèndums, com es podria traslladar a la ciutadania europea decisions d'aquesta Europa en forma de referèndums i espais en què s'hi pugui implicar un ciutadà. Potser aquests vincles són els que falten.

Kraus > Aquí encara hi ha més espai de maniobra que no s'aprofiten per als partits, ja que no hi ha voluntat de fer-ho. A l'hora de confeccionar llistes europees, també es podrien tenir en compte ciutadans europeus residents aquí, fer més visible la dimensió transnacional. A Barcelona hi ha un percentatge molt alt de gent que no és autòctona d'aquí. A totes les ciutats europees hi ha molts europeus que podrien ser candidats, a nivell nacional o europeu, i es pot observar que hi ha llocs on la dimensió transnacional té més pes políticament i als partits. A Amsterdam, per exemple, és un cas típic on veus més gent no originalment holandesa fent de candidats que a Madrid o Barcelona.

Roger Tugas > Aquí tenim un candidat a l'alcaldia que és francès...

Kraus > Ell diu que torna a casa, no juga aquesta carta, però és un bon exemple d'un cas que fa 10-20 anys hagués estat gairebé impossible. I trobo positiu que aquesta persona es pugui presentar aquí, encara que no m'agrada el que predica. Suposo que el tret li sortirà per la culata, però es podrien haver presentat altres candidats per part d'Esquerra Republicana o els comuns que haurien invertit aquesta dinàmica. No s'ha fet un treball de situar un contra-Valls a nivell de l'esquerra, curiosament.

Riba > Sí, sí que és interessant com incideix en la política local la gent que prové d'altres països. Si som una Europa diversa, hem de trobar-ho, com també s'està trobant en relació al paper de la dona en la política. En les llistes europees és un dels espais en què es podria visibilitzar més, per bé que, per incloure algú en la llista, ha de tenir residència a l'Estat.

Kraus > Sí, però això és un formalisme. Daniel Cohn-Bendit, quan es va presentar a França, es va residenciar a París i punt. En tot cas, tot i que he començat escèptic, acabaré amb un to més positiu i, a la vegada, pervers, ja que, quan faig entrevistes a Ale-

Riba > Al Parlament Europeu es funciona i treballa a nivell de grups parlamentaris, amb eurodiputats de diferents estats. Això no funciona així en altres institucions europees

manya sobre Catalunya, m'arriben tota una sèrie de correus electrònics de nazis alemanys que viuen aquí i de fatxes espanyols que viuen allà... Hi ha un espai públic compartit, ja que veuen el que faig i interactuen. Això potser s'hauria de fer més patent a nivell de les institucions, perquè allà teniu gent bàsicament molt feta d'anar per casa com Juncker o Tajani que no és que siguin l'última onada del cosmopolitisme progressista europeu. Aquest típic *one size fits all* també dels aparells polítics que surten de la pedrera estatal i van a parar a Brussel·les o Estrasburg perquè és una ganga. A la inversa passa poc, que algú entri a la política nacional per la porta gran. El teu marit [Raül Romeva] ho ha fet, és un cas excepcional!

Riba > En tot cas, al Parlament Europeu es funciona i treballa a nivell de grups parlamentaris, amb eurodiputats de diferents estats. No a dins d'un estat i posant-se d'acord després, sinó amb eurodiputats interterritorials, i això no funciona així en altres institucions europees. I suposo que és cap a on tendirà la política europea, però caldrà mirar com funcionaran les candidatures en les

properes eleccions europees, com es computaran els vots, si es podrà votar una llista estatal en diferents països... Hi ha tot un debat sobre cap a on han d'anar les eleccions europees.

Klaus > Jo només puc votar a Alemanya, però m'agradaria més fer-ho aquí. Això hauria de canviar. Fins i tot la gent que voldríem fer un vot transnacional no podem. A més, aquí hi ha una circumscripció única espanyola, però per què no pot ser una d'ibèrica, o diverses d'europees?

Roger Tugas > A nivell d'identitats, algunes d'estats xoquen en el si de la UE, hi ha certs recels, com els britànics amb els polonesos, o amb la imatge dels alemanys a Mallorca, sense anar més lluny, que es veuen com a estrangers.

Klaus > A Mallorca es veuen com a estrangers perquè es comporten com a tals. Hi ha coses que s'haurien d'investigar més, perquè la imatge dels lampistes polonesos, l'obrer barat que ve a fer feina, va ser un dels elements que van animar el Brexit. En canvi, el pensionista alemany que ve a viure a Mallorca no molesta, ja

que no treu diners, sinó que en deixa, tota l'illa viu d'això. El turisme mata el que atrau, és una dinàmica complicada. Com deia que no hi ha un *one size fits all* a l'hora de formular polítiques, tampoc no n'hi ha de cara als europeus, hi ha espècies diferents de gent europea. El problema que genera un enginyer danès que ve a treballar a Barcelona i es mou en anglès i no vol aprendre ni català ni espanyol és diferent al que et genera l'ucraïnès que ve a collir peres a Lleida. I hem de saber diferenciar a qui parlem i com volem donar respostes a tot això. A mi em semblaria igual d'important que aprenguéssim català el de Dinamarca com el d'Ucraïna, però al danès no se li demana...

Roger Tugas > I aquesta identitat europea en construcció es pot fer sense mirar a la riba sud del Mediterrani?

Riba > La interacció cultural dels països al voltant del Mediterrani sempre ha estat, històricament, un punt de confluència i cal mirar cap a allà. El Parlament Europeu té polítiques que miren molt més enllà i té grups de treball que miren a tots els països i intenta buscar sinergies. A més, és

**Kraus > Europa serà mediterrània
o no serà. L'eix de la política
global en què ens movem s'està
desplaçant cap al sud**

inevitable, per exemple, quan parlem de política pesquera, que calgui mirar cap als països de l'Àfrica. Avui en dia, una cosa és que tinguem la UE i hi hagi estats, i una altra que no puguem mirar més enllà de les fronteres, ja que tot està relacionat en aquests moments.

Kraus > No només l'Europa del sud sinó tota Europa serà mediterrània o no serà. L'eix de la política global en què ens movem s'està desplaçant cap al sud, cap a l'Àfrica i cap a l'Orient Mitjà. Els altres territoris estan més ocupats per Xina o els EUA i és el veïnatge que tenim, no en tenim cap altre. En aquest sentit, hem de saber-ho aprofitar millor. L'espai unitari té grans tasques per complir i espero que aquesta remediterraneïtzació d'Europa es produirà a mig termini.

Riba > I ens ha d'agradar, perquè són els nostres orígens i hem de tornar a connectar amb el que som. El Mediterrani forma part de la nostra cultura, no ho hem de veure com el contrari del que hem estat explicant. ■